

OBJEVTE SVĚT FAIR TRADE

VÍC INFORMACÍ O FAIR TRADE?

www.fairtrade.cz

Základní principy fair trade a odpovědi na ty nejčastější otázky.

www.facebook.com/podporujifairtrade

Aktuality, fotky a videa ze světa spravedlivého obchodu.

RÁDI BYSTE SE ZAPOJILI?

www.fairtradovamesta.cz

Na světě je už více než 1 400 Fairtradových měst – patří mezi ně například i Londýn nebo San Francisco ale i česká města, třeba Litoměřice a Vsetín. Přidejte se do dobré společnosti! Zapojit se můžete i jako škola nebo církevní sbor.

www.ferovasnidane.cz

Piknikový happening na oslavu Světového dne pro fair trade. Snídáme každý rok v květnu – uspořádajte oslavy ve své obci!

KAMPAŇ ZA FÉROVÉ BANÁNY

27 zemí spojilo síly a snaží se o lepší pracovní podmínky pro pěstitele banánů a pracovníky na plantážích. Přidáte se k nám?

www.zaferovebanany.cz

Instagram: @zaferovebanany

www.pribehbananu.cz

Youtube: Make fruit fair channel

www.facebook.com/zaferovebanany

MÁTE CHUŤ NA FAIRTRADOVÉ DOBROTY?

mapa.fairtrade-cesko.cz

Na této mapě můžete najít nejbližší prodejnu fairtradových výrobků nebo kavárnu, kde vám uvaří fairtradovou kávu.

www.fair-bio.cz

Hledáte dobrou kávu pro svou firmu nebo společnost? Káva z české fairtradové pražírny Fair Bio vás zahřeje u srdce hned dvakrát: nese známku Fairtrade a zároveň je produktem sociálního podniku, který zapojuje lidi žijící s postižením do normálního pracovního života.

FAIR TRADE V ČR

EKUMENICKÁ AKADEMIE

www.ekumakad.cz

www.facebook.com/ekumakad

FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO

www.fairtrade-cesko.cz

www.facebook.com/FairtradeCR

NAZEMI

www.nazemi.cz

www.facebook.com/nazemicz

FAIR TRADE VE SVĚTĚ

FAIRTRADE INTERNATIONAL

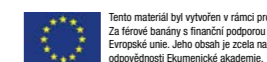
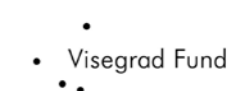
www.fairtrade.net

www.facebook.com/fairtrade

WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION

www.wfto.com

www.facebook.com/WFTOFairTrade

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu Za Férové banány s finanční podporou Evropské unie. Jeho obsah je zcela na odpovědnosti Ekumenické akademie.

PODLE ČEHO POZNÁME FAIRTRADOVÝ VÝROBEK?

SYSTÉM SVĚTOVÉ FAIRTRADOVÉ ORGANIZACE

World Fair Trade Organization sdružuje mimo jiné tzv. tradiční fairtradové společnosti, tedy ty, které obchodují ze 100 % pouze s fairtradovým zbožím. Systém je založen především na důvěře a dlouhodobých vztazích mezi obchodními partnery. Zároveň pokrývá oblasti výroby, pro které by bylo těžké vytvořit jednotný standard – především řemeslné zboží (košíky, oblečení, dekorace, šperky apod.). Většina tradičních fairtradových společností začala se spravedlivým obchodováním v 70. a 80. letech minulého století. Mezi ty nejznámější patří EZA, EL Puente, Gepa, People Tree, Traidcraft nebo Fairtrade Original.

Některé z nich již prošly novým procesem externího auditu, který WFTO pilotně testuje, a mohou tak na svých výrobcích používat logo této organizace.

Loga některých fairtradových společností

CO JE FAIR TRADE?

Fair trade je způsob obchodu, který dává příležitost pěstitelům a pracovníkům v zemích Afriky, Asie a Latinské Ameriky, aby se užívali vlastní práci za důstojných podmínek.

SPRAVEDLIVÁ ODMĚNA

Fairtradová pěstitelé a řemeslníci mají jistotu, že za svoje zboží dostanou spravedlivě zaplacenou. Spravedlivá cena by měla pokrývat náklady na udržitelnou produkci a umožňovat důstojný život pěstitelům a řemeslníkům i jejich rodině. V rámci certifikace Fairtrade se pro každý produkt či komoditu stanovuje tzv. garantovaná minimální výkupní cena. Zaměstnanci certifikovaných fairtradových podniků musí za svou práci dostávat alespoň minimální zákonnou mzdu nebo průměrnou mzdu v dané zemi či regionu, podle toho, která je vyšší.

ROZVOJ KOMUNIT

Certifikovaná pěstitelská družstva a podniky dostávají tzv. sociální příspěvek, stanovený např. pro libru kávy, krabici banánů nebo jinou prodejní jednotku. O tom, na co takto nastřádané prostředky využijí, rozhodují demokratickým způsobem. Může jít o projekty na rozvoj komunity (stavba či oprava cest, škol, zdravotnických zařízení), bonusy k platu, stipendia pro děti, investice do provozu (nákup strojů, stavba zpracovatelní) nebo do zlepšování samotné produkce (školení pro pěstitele, nákup sazenic).

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Fairtradová pěstitelé se snaží nakládat odpovědně s vodou i odpady a využívat obnovitelné zdroje energie. Proti škůdcům a nemocem používají přírodní prostředky – nasazují hmyzí predátory, jedovaté chemikálie nahrazují oleji a dalšími přírodními látkami. V rámci certifikace Fairtrade mohou použít některé povolené agrochemikálie, nikoli ale preventivně, jen v případě, že se potýkají s problémy. Při pěstování využívají kombinace s dalšími rostlinami, aby podpořili rozmanitost a využili jejich stínu.

DŮSTOJNÉ PRACOVNÍ PODMÍNKY

Fairtradové podniky musí respektovat pracovní práva a svým zaměstnancům umožňovat práci v důstojných a bezpečných podmínkách. Zaměstnavatelé musí podporovat svobodnou činnost odborů a kolektivní vyjednávání.

DLOUHODOBÉ OBCHODNÍ VZTAHY

Členství ve fairtradovém družstvu dává pěstitelům jistotu a stabilitu – ví, kolik a kdy za svoje produkty dostanou. Mohou tak lépe plánovat svou budoucnost a nebojí se investic. Družstva často využívají možnosti předfinancování, aby jejich členové mohli dostat peníze opravdu „na ruku“.

ROVNOPRÁVNOST

Ve fair trade mají všichni rovnocenný hlas. Ženy, migranti i zástupci národnostních menšin mají jistotu, že se nesetkají s diskriminací a zneužíváním. Fairtradové podniky a družstva se snaží zapojit ženy do rozhodování a posilovat jejich nezávislost.

ZÁKAZ DĚTSKÉ A NUCENÉ PRÁCE

Děti mohou svým rodičům pomáhat při pěstování nebo sklizni. Práce ale nesmí ohrožovat jejich psychický nebo fyzický vývoj a bránit jim ve vzdělávání – takto definuje Mezinárodní organizace práce (ILO) dětskou práci a systém fair trade ji přísně zakazuje, stejně jako novodobé otroctví.

DEMOKRACIE

Členové certifikovaných družstev si pravidelně volí své zástupce, kteří je reprezentují na různých úrovních. Nejvyšším orgánem družstev je valná hromada, na které se rozhoduje např. o plánech do budoucna nebo o využití prostředků ze sociálního příspěvku. Na certifikovaných fairtradových plantážích si zaměstnanci volí své zástupce do tzv. Joint Body, které je zodpovědné za využívání sociálního příspěvku.

PODLE ČEHO POZNÁME FAIRTRADOVÝ VÝROBEK?

CERTIFIKACE FAIRTRADE

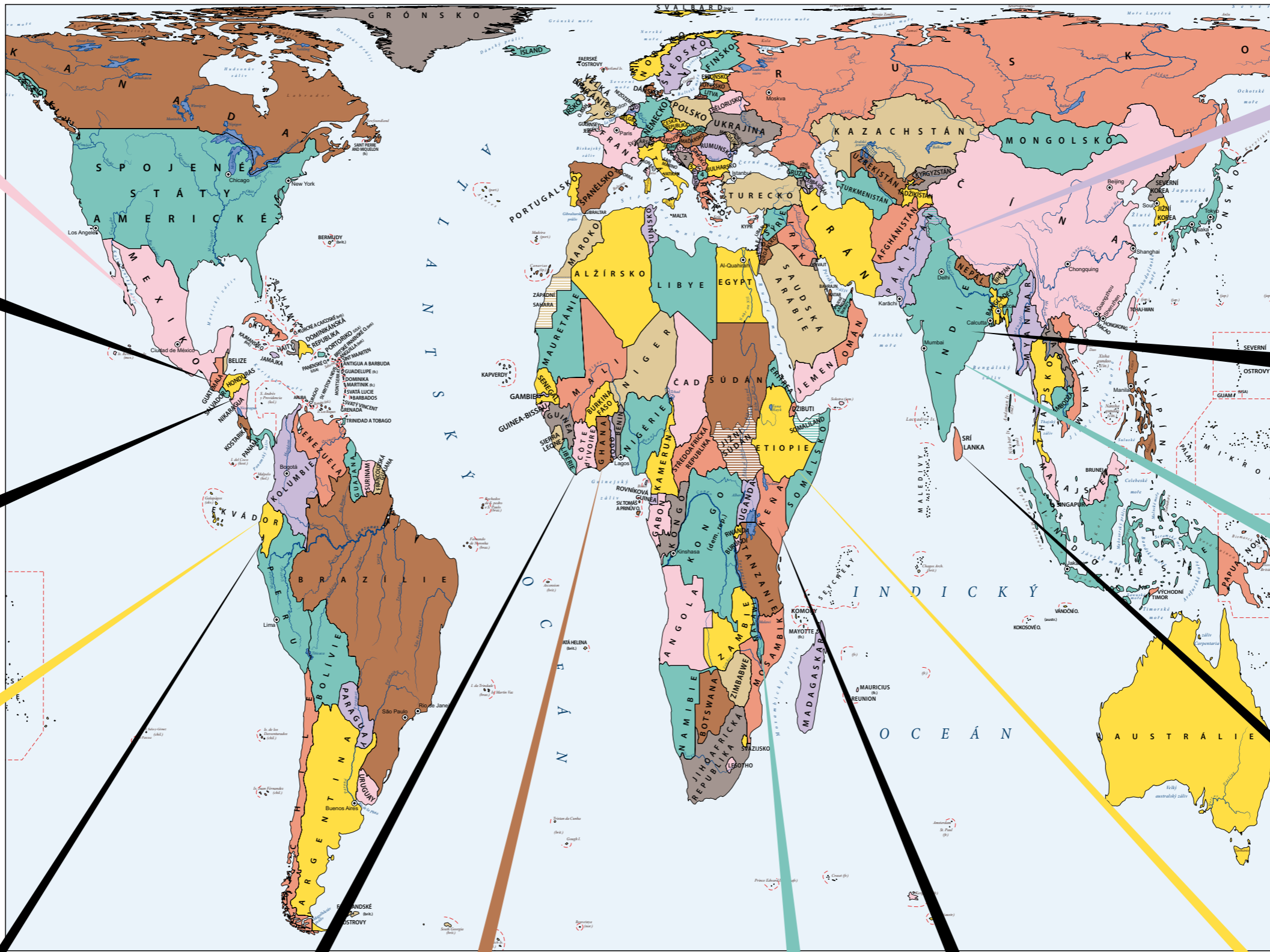
Certifikační systém Fairtrade vznikl v roce 1994 z potřeby označit jednotným způsobem výrobky spravedlivého obchodu. Dnes je poznáme podle modro-zelené známky s nápisem Fairtrade. Známkou vlastní Fairtrade International, která udává standardy fairtradové produkce a obchodních vztahů. Fairtrade International také stanovuje pro každý produkt či komoditu hranici, pod kterou nesmí klesnout výkupní cena, za kterou je od pěstitelů obchodník nakupuje. Pokud je ale na trhu cena vyšší, dostanou pěstitelé tuto běžnou tržní cenu – většinou formou doplatku po sezóně.

Pěstitelská družstva a společnosti musí pravidelně procházet procesem kontroly, kterou zajišťují auditoři společnosti FLO-CERT.

Do systému Fairtrade je zapojeno 1,29 milionu drobných pěstitelů a 187 500 zaměstnanců certifikovaných společností v 90 zemích světa. Mezi produkty se značkou Fairtrade patří káva, čokoláda, třtinový cukr, čaj, řezané květiny, banány a jiné ovoce, džusy, víno, bavlna, fotbalové míče nebo zlaté šperky.

více informací na www.info.fairtrade.net

+ BOJ PĚSTITELŮ KÁVY S KLIMATICKOU ZMĚNOU (MEXIKO)

Cooperativa Agrícola Manuel Sedes sdružuje na 1700 drobných pěstitelů kávy. Svým členům poskytuje kromě garantované výkumné ceny i zdravotní péči (např. očkování nebo programy prevence rakoviny), sazeničky za výhodné ceny nebo nízkourokové půjčky. Tým agroinženýrů se stará o zlepšování kvality a radí farmářům, jak bojovat se změnami klimatu. Družstvo zpracuje veškerý odpad: slupkami z kávových třešní topí v sušičkách a také je kompostují. Výsledné hnojivo prodávají bez zisku zpět členům, kteří jím hnojí své kávovníky.

- KOJOTI A NÍZKÉ CENY KÁVY (GUATEMALA)

Drobní farmáři pěstující v horách Guatemaly kávu na svých pár hektarech jsou mnohdy odříznuti od jakýchkoli zdrojů informací. Nevědí tak, jakou má jejich káva ve skutečnosti cenu, a zároveň často nemají přístup na trh, kde by mohli svou kávu prodat vlastními silami. Spoléhají tedy na překupníky, tzv. kojoty. Ti pěstitelům vyplácí velmi nízké ceny, za které nejsou schopni uživit důstojně sebe a svou rodinu.

- NELIDSKÉ PODMÍNKY PŘI PĚSTOVÁNÍ CUKROVÉ TŘTINY (NIKARAGUA)

Produkce třtinového cukru v Nikaragui je spojena se zábory půdy, dětskou a nucenou prací a především nelidskými pracovními podmínkami. Na 200 000 zaměstnanců plantáží s cukrovou třtinou dostává mzdy ještě nižší, než je zákonné minimum. To samo o sobě pokrývá asi čtvrtinu skutečných nákladů na důstojný život. Pracovníci nemají ochranné pomůcky, v případě stížností jsou zastrášováni nebo vyhozeni z práce. V oblasti neexistují nezávislé a svobodné odbory.

+ DŮSTOJNOST A UDRŽITELNÁ PRODUKCE BANÁNŮ (EKVÁDOR)

„Normální, konvenční trh jde jen po zisku. Ale ve středu zájmu fair trade, tedy spravedlivého obchodu, stojí lidská bytost,“ říká Joaquín Vásquez, předseda ekvádorského družstva UROCAL. Družstevníci ale nezapomínají ani na přírodu: jeho členové pěstují své banánovníky v kombinaci s dalšími, především ovocnými stromy, protože jsou pak méně náchylné k nemocem. Místo agresivních agrochemikálií používají jen přírodní postupy. Proti škůdcům se brání třeba citrusovými oleji. Nezapomínají ani na ochranu vod a správné nakládání s odpady.

- KRUTÁ REALITA NA BANÁNOVÝCH PLANTÁŽÍCH (EKVÁDOR)

Největším světovým exportérem banánů je Ekvádor. Jen málokdo tuší, že se pod slupkou oblíbeného ovoce skrývá krutá realita. Přestože se totiž při produkci banánů používá velké množství agrochemikálií, pracovníci na plantážích nedostávají žádné pomůcky, aby mohli chránit své zdraví. Pesticidy se také dostávají do místního ekosystému a v dlouhodobém hledisku způsobují lidem neplodnost, potraty, rakovinu nebo duševní poruchy.

- KDO SKLÍZÍ KAKAO V ZÁPADNÍ AFRICE? (POBŘEŽÍ SLONOVINY)

Třetina kakaových bobů, ze kterých se vyrábí naše oblíbená čokoláda, pochází z Pobřeží Slonoviny. Místním farmářům ale tato čím dál exkluzivnější surovina nepřináší vysoké zisky. Naopak, většina z nich žije v chudobě a nedůstojných podmínkách. Hořkou stránkou kakaového průmyslu je ale i využívání dětské práce a novodobé otroctví: na kakaových plantážích Západní Afriky pracují až 2 miliony dětí, více než 500 000 z nich v nebezpečných podmínkách.

+ KAKAOVÉ DRUŽSTVO MAJITELEM ČOKOLÁDOVNY (GHANA)

Družstvo Kuapa Kokoo vlastní 45 % společnosti Divine, která z jejich kakaá vyrábí v Anglii kvalitní fairtradové čokolády. Téměř třetinu z 65 000 členů tvoří ženy. Ty mají v Kuapa Kokoo velmi silný hlas. V některých volených orgánech je jich dokonce více, než mužů. Družstvo pro ženy organizuje různá školení posilující jejich nezávislost. Takto například vznikl malý projekt na výrobu mýdla, díky kterému mají členky další zdroj příjmů.

+ JISTOTY A INVESTICE PRO PĚSTITELE CUKROVÉ TŘTINY (MALAWI)

Členové družstva KCGA pěstují v Malawi cukrovou třtinu a zpracovávají ji na třtinový cukr. Díky garantovaným minimálním cenám a dlouhodobým vztahům mají větší jistotu a méně strachu o svou budoucnost. Sociální příspěvek jim zase umožňuje investice do školství, zdravotnictví, zajištění pitné vody nebo oprav domů.

- NEBEZPEČNÉ KVĚTINY (KEŇA)

Na růži z květinářství nebo supermarketu si nejčastěji přečteme, že je z Holandska. To je ale jen část pravdy. Velká část rezaných květin se na tamní květinovou burzu sváží ze země tropického pásu. Jedním z největších producentů rezaných květin je Keňa. Kromě příznivého klimatu sem láká firmy možnost vyplácet velmi nízké mzdy a také slabá ochrana životního prostředí. Na pěstování květin se spotřebuje obrovské množství vody, které pak chybí místním obyvatelům. Nehledě na to, že ta zbývající je často znečištěná chemikáliemi z farem.

+ SVOBODNÉ ODBORY NA KVĚTINOVÉ FARMĚ SHER (ETIOPIE)

Na květinové farmě Sher Ethiopia existují svobodné odbory, kterým společnost poskytuje kancelář a místo k pravidelnému setkávání. V rámci kolektivní smlouvy mají místní pracovníci např. nárok na bezplatnou lékařskou péči, bezplatné vzdělání pro své děti, penzi nebo rodičovskou dovolenou. Školy a nemocnice, které společnost postavila, slouží všem obyvatelům regionu Ziway, bez ohledu na to, zda jsou zaměstnanci této fairtradové farmy.

+ LEPŠÍ ŽIVOT DÍKY FÉROVÝM MIČŮM (PÁKISTÁN)

Talon Sports je společnost zaměstnávající 1 200 obyvatel regionu Sialkot v Pákistánu. Místní zaměstnanci mají díky dlouhodobým obchodním vztahům Talon Sports se 100 % fairtradovými společnostmi z Německa, Austrálie, Japonska nebo Itálie jistotu, že budou pracovat v důstojných a bezpečných podmínkách. Za šití fairtradových míčů si místní zaměstnanec vydělá 4 000 rupií za měsíc, dvakrát až čtyřikrát více, než pracovníci v běžných továrnách. Talon Sports také nesmí zaměstnávat děti.

- MÍSTO HER TVRDÁ PRÁCE (INDIE)

Tisíce indických dětí sešívají kožené šestiúhelníky a vytváří tak fotbalové míče. Třeba pro děti v Evropě, které si s nimi budou hrát. Dětská pracovníci v Indii na hry ale nemají čas - pracují více než 14 hodin denně v nebezpečných podmínkách a za mizerné peníze. Často je to pro ně ale jediná šance, jak alespoň nějak přispět do rodinného rozpočtu.

+ KOMUNITNÍ PROJEKTY PRO DŮSTOJNĚJŠÍ ŽIVOT (INDIE)

Společnost Tea Promoters India vlastní několik čajových zahrad v oblasti Darjeelingu. Jednou z nich je i Selimbong. Zapojení do fair trade většinou nepřináší sběračkám a sběračům vyšší mzdy - ty totiž v Indii určuje zákon. Oceňují ale projekty, které si díky fair trade může zahrada dovolit zařadit do společného fondu: systém mikropůjček, očkování, stavbu školy v Samabeongu, odpočívadlo pro trhačky, instalaci solárních panelů, kurzy čtení a psaní nebo vodovod s pitnou vodou.

- TVRDÝ ŽIVOT SBĚRAČEK ČAJE (SRÍ LANKA)

Pětina světové produkce čaje pochází ze Srí Lanky. Ve většině čajových zahrad pracují jako sběračky ženy, vstávají ve 4 hodiny ráno a nasbírat musí minimálně 18 kg čajových lístků, aby výdělkem pokryly alespoň základní životní potřeby. Mnohé čelí diskriminaci, sexuálnímu obtěžování a zneužívání, na 40 % bylo přesvědčeno či přímo donuceno ke sterilizaci.